

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

14 Ekim 2022 tarihinde, TTK Amasra Müessese Müdürlüğüne bağlı maden ocağında, 16.00-24.00 vardiyası sırasında meydana gelen grizu patlaması sonucunda, 41 madencimiz feci şekilde yaşamını yitirmiştir. Tüm Türkiye'yi yasa boğan bu maden faciası, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda ülkemizdeki zafiyetleri, eksikleri ve ihmalleri bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Yeraltı madenciliği, dünyanın en ağır, en zor ve en riskli mesleğidir. Yapılan işin yüksek risk barındırması nedeniyle, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki en ufak bir eksiklik ya da ihmal son derece ağır sonuçlara neden olmaktadır. Bu nedenle yeraltı kömür madenciliği başta olmak üzere, madencilik alanında, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin üst düzeyde alınması, disiplinli, eksiksiz ve sürekli bir şekilde uygulanması son derece önem kazanmaktadır.

Aslında, madencilik de dahil olmak üzere, bütün iş kollarında iş kazalarının yüzde 98'i öngörülebilir ve önlenabilir niteliktedir. Özellikle teknolojinin günümüzde geldiği nokta da birlikte değerlendirildiğinde artık Amasra faciası gibi büyük faciaların yaşanmaması, ölümlü iş kazalarının meydana gelmemesi gerekmektedir. Dünyada ve ülkemizde, geçmişte ciddi maden faciaları yaşanmış ve çok sayıda işçi, bu kazalarda hayatını kaybetmiştir. Ancak dünyada madencilik yapılan Almanya, İngiltere, Hindistan, Çin, Japonya gibi pek çok ülke, işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerine sıkı şekilde uyarak 1970'li yıllarda bu sorunu çözmüş ve büyük maden kazalarının önüne geçmişlerdir.

Ancak ne yazık ki ülkemizde başta büyük maden faciaları olmak üzere, iş kazaları önlenememiş ve hatta tam tersine artarak devam etmiştir. Özellikle Ak Parti iktidarlarının son 13 yılında, 8 büyük maden faciası yaşanmıştır. 2009 yılında; Bursa Mustafakemalpaşa'da 19 madencimiz, Balıkesir Dursunbey'de 13 madencimiz, 2010'da Zonguldak Karadon faciasında 30 madencimiz, 2013'te Kozlu'da 8 madencimiz, 2014'te, Soma'da 301 madencimiz, Ermenek'te; 18 maden işçimiz, Şırnak'ta 8 madencimiz, son olarak da Amasra'da 41 madencimiz yaşamını yitirmiştir.

Bu güne kadar olan maden facialarında gerekli tedbirler alınmamış, adli ve idari soruşturmalar sağlıklı şekilde yürütülmemiş, görünmez bir el yargıya müdahale etmiş ve kazaların meydana gelmesinde sorumluluğu olan kişiler, hem idari soruşturmalarda

hem de ceza soruşturmalarında hak ettikleri cezaları almamışlardır. Bu kazalarda sorumluluğu olan kamu görevlileri hakkında, Anayasa'nın 17.maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı kapsamında ve Anayasa Mahkemesi kararları çerçevesinde, devletin sahip olduğu etkili soruşturma yükümlülüğü, sorumluların belirlenmesi ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek ceza soruşturması etkili şekilde yapılmamış, bu kişiler eylemlerine uyan etkili ve caydırıcı cezalar almamışlardır. Ayrıca bu kişiler açığa alınıp pasif göreve verileceğine terfi ettirilerek ödüllendirilmiştir.

Öte yandan başta Cumhurbaşkanı olmak üzere bakanlar ve Ak Partili siyasetçiler yaşanan maden faciaları "fitrat", "kader", "kader planı" gibi söylemlerle açıklamaktadır. Bu söylemler de maden facialarını, idare, yargı ve toplum nezdinde "olağan" hale getirmekte ve bir kez daha benzer kazaların yalanmasının önüne geçilememektedir.

Son olarak Amasra'da yaşanan maden faciası ile ilgili olarak da konunun ilgili bakanları kamuoyuna çelişkili bilgiler vermişler, kamuoyunda "Bu kazanın üzeri acaba örtülüyor mu?" yönünde kuşku oluşturarak açıklamalar yapmışlardır. Öte yandan kazanın meydana gelmesinden itibaren önergenin verildiği tarih itibarıyla 10 gün geçmesine rağmen, soruşturmanın ve yargılamanın hukuka uygun yürümesi için öncelikle yapılması gereken kazanın meydana gelmesinde sorumluluğu olabilecek hiçbir TTK yöneticisi ve görevlisi açığa alınmamış, hiçbir kişi hakkında savcılıkça tutuklama vs. işlem yapılmamıştır. Deyim yerinde ise kamuoyundaki kuşkuları kuvvetlendiren bir süreç yaşanmıştır.

Facianın meydana geldiği saate ilişkin bakanların yapmış olduğu açıklamalar birbiri ile çelişmektedir. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu tarafından olay günü Amasra'da yapılan açıklamada patlamanın 18.15'te olduğu ifade edilmiştir. Devamında da bu açıklama defalarca da tekrarlanmıştır. Ancak tarafınızca Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda 18 Ekim 2022 tarihinde yapılan konuşmada, patlamanın 18.10 da gerçekleştiği söylenmiştir. İki açıklama arasında olayın yaşandığı saat itibarı ile 5 dakikalık bir fark vardır. Tarafınızca yapılan açıklama TBMM tutanaklarına şu şekilde yansımıştır; *"Kaza gaz oranı 1,5 seviyesine ulaşmıştı 18.05 sıralarında, elektrik emniyet amaçlı kesilmişti. Ve 18.09'da da son kayıt havadaki metan oranının 1,69 olarak ölçüldüğünü gösterdi ve 18.09'dan sonra da kayıt alınamadı ve bu patlama da 18.10 sıralarında oldu."*

41 insanın şehit olduğu böylesine elim bir olayda, kazanın sebeplerinin ve sorumluların tespit edilmesi için 5 dakikalık süre son derece önemlidir. Bu süre boyunca, maden ocağındaki sensörlerde hangi bilgilerin kaydedildiği mutlaka açıklanmalıdır. Ancak yukarıda aktarılan TBMM Genel Kurul tutanaklarından anlaşılacağı üzere, bakan olarak tek bir sensörün bilgileri paylaşılmıştır. Verdiğiniz bilgilere göre; havadaki metan gazı 18.09'da 1.69 olarak kaydedilmiş ve daha sonra patlama olmuştur. Oysa yine uzmanlarca metan gazının 1.69 seviyesinde bir grizu patlamasının hiçbir şekilde mümkün olamayacağı, patlamanın olması için metan gazı seviyesinin 4 oranının üzerine çıkması gerektiği belirtilmektedir. Bu sebeple 1 dakikada

yani 18,09'dan-18.10'a geldiğinde metan gazının 1,69'dan patlama seviyesi olan 4'e çıkması da çok mümkün gözükmemektedir. Bu konuda ise bakanlığınızca bir açıklama yapılmamıştır ve bu husus kamuoyunda bir kuşkuyla yol açmıştır.

Öte yandan konunun uzmanlarınca bu ocakta kazanın meydana geldiği kotta en az 4 ya da 5 sensörün bulunması gerektiği ifade edilmektedir. Dolayısı ile kazanın sebepleriyle ilgili doğru bir değerlendirme yapılabilmesi için diğer sensörlerin verilerinin de kamuoyuna açıklanması gerekmektedir. Bu konudaki belirsizlik de ortadan kaldırılmalıdır.

Yine konunun uzmanlarınca kazanın meydana geldiği kotta havalandırma sisteminin yanlış ve eksik planlanıp uygulandığı, bu durumda kazanın sebeplerinden biri olabileceği ve faciada yaşanan ölümleri artırdığı ifade edilmektedir. Bu konuda ise bu güne kadar bakanlığınızca kamuoyuna yönelik bir açıklama ve değerlendirme yapılmamıştır.

Kazanın meydana geldiği Amasra müessesesinde, partizanca yapılan atama ve uygulamaların da iş güvenliğinde bir zafiyete yol açtığı ifade edilmektedir. Koyu bir Ak Parti yandaşı olarak bilinen Amasra Müessesesi Müdürü Cihat Özdemir, Müessesenin Teknik Muavini Salih Atmaca'nın yetkilerini alarak teknik işleri ve üretimi kendisine bağlamış ve daha sonra teknik işlerin ve üretimin imza yetkisini idari işlere bakan memur olan Süleyman Bayraktar'a vermiştir. Yani Amasra Müessesesi'nde Teknik işleri ve Üretim işlerini konunun uzmanı olan bir kişi değil, idari işlere bakan bir memur olan Süleyman Bayraktar isimli kişi yürütmekte idi. Partizanca yapılan bu uygulamaların faturası da son derece ağır olmuş ve 41 işçimiz feci şekilde yaşamını yitirmiştir.

Sayıştay raporlarında Amasra Müessesesi ile ilgili iş güvenliğini tehdit eden görüş ve uyarılar olmasına rağmen, bu görüş ve uyarılara yönelik adımlar atılmamıştır. Bu facia liyakatsız ve partizan kadroların ihmaller zinciri nedeniyle göz göre göre yaşanmıştır. Sayıştay Raporlarında Türkiye Taşkömürleri Kurumunun Armutcuk, Karadon, Üzülmüş ve Kozlu müesseseleri için de iş güvenliğini tehdit eden görüş ve uyarılar olmasına rağmen, bu güne kadar bu uyarılarla ilgili hangi adımların atıldığı bilinmemektedir.

Yine Sayıştay'ın iş güvenliğini tehdit eden uyarılarından birisi de TTK'da ki üretim işçi sayısının, kritik sayıların altına düşmesinin iş güvenliğini tehdit edecek boyutlara ulaşmasıdır. Buna rağmen 2018 yılından bu yana kurumdaki işçi sayısı giderek düşmektedir. Bu güne kadar hem bizim yaptığımız çağrılara, hem de sendikanın yaptığı çağrılara rağmen kuruma işçi alımı yapılmamıştır. Bu sebeplerle de kurumun diğer 4 müessesesinde de her an büyük bir facia daha yaşanma olasılığı çok yüksektir.

Tüm bunların yanı sıra, Amasra maden ocağındaki facianın yaşanmasının üzerinden 10 gün geçmiş olmasına rağmen, 8 işçimizi feci şekilde kaybettiğimiz Kozlu faciasında Kozlu Müessese müdürü olan Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesince kusurlu olduğu için önce hapis cezası verilen, sonra da cezası para cezasına çevrilen ve BAM

tarafından da kararı onanan ve şu an Türkiye Taş Kömürleri Kurumu Genel Müdürü olan Kazım Eroğlu ve Türkiye Taş Kömürleri Kurumu Amasra Müessesesi Müdürü olan Cihat Özdemir başta olmak üzere, olayda ihmal ve sorumluluğu bulanabilecek olan hiçbir yetkili açığa alınmamış, facianın meydana gelmesinden itibaren 10 gün geçmesine rağmen bir kişi bile görevinden el çektirilmemiştir. Olayın meydana geldiği ocağın idari birimlerinin bulunduğu yerlerde, delil niteliği taşıyabilecek kayıt defterleri ile diğer evraklara hızlıca el koyulmamıştır. Oysa tüm bunlar soruşturmanın selameti için hızlıca yapılması gereken iş ve işlemler idi.

Bugün geldiğimiz noktada, aradan geçen 10 güne rağmen kazada sorumluluğu bulunabilecek hiçbir Türkiye Taş Kömürleri Kurumu yöneticisi ve görevlisinin açığa alınmamış olması, tutuklanmaması, kazanın meydana geldiği maden ocağı ve kaza ile ilgili bilgilerin kamuoyu ile şeffaf bir şekilde paylaşılması, yapılan açıklamaların kamuoyunda kuşkuya yol açması, delillerin karartılabileceği ve sorumluların hak ettikleri cezayı almayacağı ve Amasra maden faciasının da geçmişteki maden faciaları gibi üstünün örtüleceği, şüphelerini kuvvetlendirmektedir.

Bu çerçevede;

1)TTK Amasra Müessesesi'nde 14 Ekim 2022 tarihindeki grizu patlaması, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun kaza gecesini sizin de yanınızda iken açıkladığı gibi 18.15'te mi yoksa TBMM Genel Kurulu'nda sizin açıkladığınız gibi 18.10'da mı meydana gelmiştir? Bu konuda her iki Bakanın açıklamalarının birbiri ile çelişmesinin nedeni nedir? Patlama saatinin doğrusu nedir?

2)TTK Amasra Müessesesi'nde 14 Ekim 2022 tarihinde grizu patlamasının yaşandığı ocakta toplam kaç sensör bulunmaktadır?

3)Eğer birden fazla sensör varsa; 18 Ekim 2022 tarihindeki konuşmanızda neden sadece tek bir sensöre ait bilgileri açıkladınız?

4)Diğer sensörler kaza anında metan gazı ile ilgili hangi verileri ölçmüşlerdir? Diğer sensörlerin verilerini, neden açıklamadınız ve kamuoyundan gizlediniz?

5)Kazanın meydana geldiği kotta ki havalandırma sistemi yanlış ve eksik mi planlanıp uygulanmıştır? Bu durumun kazanın meydana gelmesinde bir etkisi var mıdır? Yine bu durumun kazadaki ölümleri artırdığı iddiaları doğru mudur?

6)Sayıştay'ın Amasra müessesesiyle ilgili iş güvenliğini tehdit eden görüş ve uyarılar olmasına rağmen, bu görüş ve uyarılara yönelik adımlar atılmamasının sebebi nedir?

7)Sayıştay'ın Türkiye Taş Kurumunun Armutcuk, Karadon, Üzülmüş ve Kozlu müesseseleri için de iş güvenliğini tehdit eden görüş ve uyarılar olmasına rağmen, bu güne kadar bu uyarılarla ilgili Bakanlığınızca hangi adımlar atılmıştır? Eğer Sayıştay'ın belirttiği bu adımlar atılmadıysa ve bu işletmelerde de büyük bir facia daha yaşanırsa bunun sorumlusu kim olacaktır?

8) Sayıştay raporlarında da belirtildiği gibi işçi açıklarının iş güvenliğinin tehdit edecek şekilde kritik sayıların altına düşmesine ve bu konuda hem bizlerin, hem sendikanın sürekli uyarı yapmasına rağmen, norm kadro sayısında belirtilen işçi alımları son 4 yıldır neden yapılmamıştır? TTK'ya yakın zamanda 14.500 norm kadroyu tamamlayacak şekilde üretim işçisi almayı planlıyor musunuz?

9) Amasra Müessesesi Müdürü Cihat Özdemir, Müessesenin Teknik Muavini Salih Atmaca'nın yetkilerini alarak teknik işleri ve üretim işlerini kendisine bağlaması ve daha sonra teknik işlerin ve üretim işlerinin imza yetkisini idari işlere bakan memur olan Süleyman Bayraktar'a vermesi yönetim zaafiyeti değil midir? Bu durumun kazanın meydana gelmesinde bir etkisi yok mudur? Bu konuda bir işlem yapacak mısınız?

10) Başta iş kazalarından dolayı sicili olan TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ve TTK Amasra Müessese Müdürü Cihat Özdemir olmak üzere, olayda ihmal ve sorumluluğu olabilecek kişilerin, kazanın delillerini yok edebilecek ve karartabilecek konumda olmalarına rağmen, facianın yaşandığı günün üzerinden 10 gün geçmiş olmasına rağmen, soruşturmanın selameti açısından bu güne kadar bu kişiler hakkında işlem yapılmamasının ve açığa alınmamasının nedeni nedir?

11) Amasra maden faciasından sonra ocakta idari birimlerde görevli kişilerin giriş çıkışları yasaklanmış mıdır? Bu kişiler olaydan sonra ocağın bulunduğu yerdeki idari birimlere kaç defa girmişlerdir? Bu konuda kamera kayıtları var mıdır?

12) 30 işçimizin feci şekilde öldüğü Karadon kazasından sonra Karadon Müessese Müdürü İsmail Güner'i Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanırken ödüllendirerek TTK Genel Müdür Yardımcısı, 8 işçimizin feci şekilde öldüğü Kozlu Kazasından sonra Kozlu Müessesesi Müdürü Kazım Eroğlu'nu Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanırken ödüllendirerek TTK Genel Müdürü olarak atadığınız gibi TTK Amasra Müessese Müdürü Cihat Özdemir'i de ödüllendirip terfi ettirecek misiniz?

13) Demokrasinin olduğu ve hukukun işlediği ülkelerde bu tür facialar yaşandığında ilgili Bakanlar sorumluluğu üzerine alıp istifa etmektedirler. Siz de 41 işçimizin feci şekilde yaşamını yitirdiği bu faciadan sonra siyasi sorumluluğu üzerinize almayı ve istifa etmeyi düşünüyor musunuz?